

MUNI
ARTS

System poznámek v Commonplace Book

Commonplace Book

- kniha zápisků či zápisník – kniha pro evidenci poznámek
- původ v antice, pro rétorické účely: Aristoteles – Topiky, Quintilianus – O výchově řečnické (dílo ztraceno a nalezeno 1416 – znovuzrozený zájem o rétoriku)
- ve středověku: floregia (soubory přísloví známých autorů), manuály kázání (morální výroky), medicínské příručky (lékařské receptury)
- metoda commonplace rozšířena v renesanci – žáci učeni dělat si poznámky, instrukce pedagogů: Niccolò da Verona, Erasmus Rotterdamský, Juan Luis Vives

Commonplace Book

- zápisník je nástrojem pro uložení a vyhledávání kvalitních informací
- čtenář vybírá ze čteného textu zajímavé úryvky:
 - rétorické fráze
 - dialektické argumenty
 - faktické informace
 - v knize u odstavců či stránek si čtenář píše hesla a klíčová slova
- přepisuje je do zápisníku
- seskupuje je pod odpovídající nadpis
- používány při psaní např. Montaignem či Shakespearem

Metoda J. Bodina

- Jean Bodin – Methodus, 1566
- právník a filosof politiky
- Universae naturae theatrum, 1596

- shromažďuje fakta, citace autorů, ale i vlastní zkušenosti a přebírá od svých známých, které považuje za authority
- u knih rozlišuje tradiční a současné, kanonické a moderní
- vždy uvádí, do které z uvedených kategorie poznámka spadá

Metoda J. Bodina

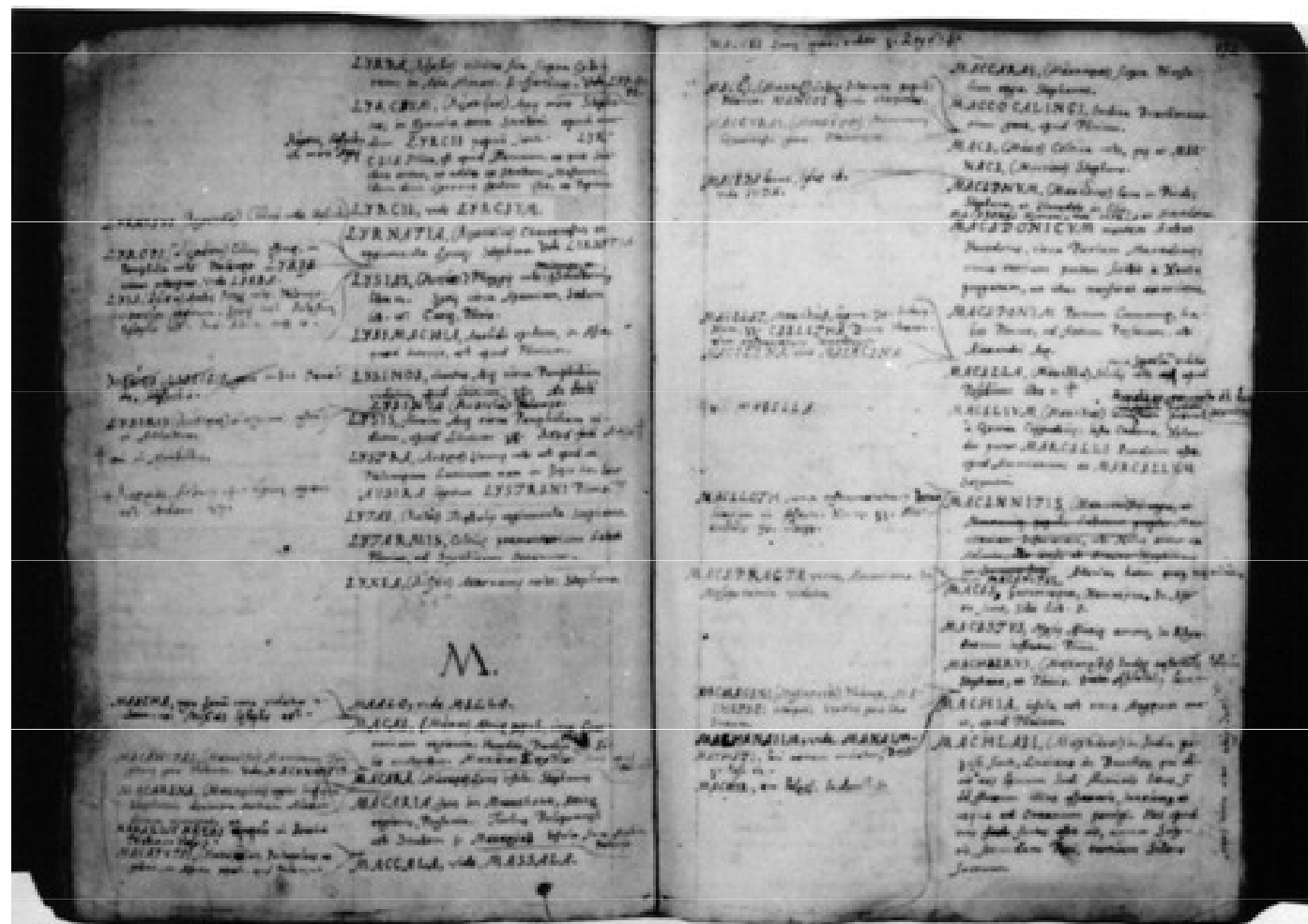
- organizační principy poznámek:
- předmětové třídění x klíčová slova
- **předmětové třídění** – lze použít klasifikační schémata, taxonomie, vždy sledují zavedené uspořádání – od obecného ke konkrétnímu – prekoordinovaná: vybírám z existující nabídky
- **klíčová slova** – zahrnuje tematicky související materiál – postkoordinované
- jeden vstup může být zapsán na více míst v knize pod různá hesla

Slabiny přístupu

- pod jedním heslem lze objevit nekonzistence, multiplikací však může dojít k zakrytí kontradikcí
- tolerantní ke kognitivní disonanci
- je potřeba vést si rejstřík
- zápisník je třeba mít vždy po ruce

Příklad poznámek Abrahama Orteliuse

Poznámky jsou řazené dle abecedně řazených geografických hesel. Na pravé straně každé stránky jsou ústřižky papíru vlepené do knihy v abecedním pořadí, levá strana je prázdná pro přidání dalších poznámek dle abecedy

Drexelův manuál poznámkování

- Jeremias Drexel – Aurifodina artium et scientiarum omnium: Excerpendi sollertia, omnibus letterarum amantibus monstrata (Zlatý poklad všech umění a věd: Dovednost vytahovat, ukázaná všem milovníkům písmen), 1638
- k poznámkování používá dvě knihy:
 - commonplace book: poznámky tří druhů
 - menší kniha: index titulů řazených abecedně

Drexelův manuál poznámkování

- lemmata – krátké tematické poznámky o knížce/článku s bibliografickou referencí, charakteristika zdroje bez přepisování textu či s krátkou citací k pozdějšímu použití
- adversaria – kopírování ze zdroje s bibliografickou referencí, př. starý rituál, epitaf, pozoruhodný popis, aforismy, delší výroky – nové, staré, obdivuhodné.. Vybírá se to, co je neobvyklé. Citováno či „tiše“ zapracováno do vlastní práce, zaměření na rétoriku
- historiky: humorné anekdoty či moralizující exempla – lidské chování, jak citace, tak shrnutí či parafráze

Literatura

Blair, Ann. (2004). Note Taking as an art of Transmission. *Critical Inquiry*, 31(1), 85-107. <https://doi.org/10.1086/427303>

Blair, Ann. (1992). Humanist Methods in Natural Philosophy: the Commonplace Book. *Journal of the History of Ideas*, 53(4), 541-551. <https://doi.org/10.2307/2709935>